

KRIZA MORALA I EKSPANZIJA NEMORALA

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, salavat i selam na Njegovog posljednjeg poslanika Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, na njegovu porodicu, ashabe, njihovu djecu i sve one koji slijede vjeru islam do Sudnjeg dana.

Draga braćo, danas je 9. rebiu-l-ahir 1433. hidžretske godine, što odgovara 02. martu 2012. godine. Tema današnje hutbe jeste KRIZA MORALA I EKSPANZIJA NEMORALA.

Uzvišeni Allah u Časnom Kur'anu nam zabranjuje: **"...ne približujte se nevaljaštinama, bile javne ili tajne..."** (Al-An'am, 151.) U hadisu, kao najboljem tumaču Kur'ana, navodi se predaja koju bilježi Imam Ahmed u svome Musnedu, a prenosi se od Abdullaha ibn Mes'uda da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Niko nije ljubomorniji od Allaha. Zato je zabranio svaki razvrat i javni i tajni. I niko ne voli da mu se hvala upućuje više od Allaha." (Ahmed)

Poštovana braćo, uzmemo li u obzir da su balkanski ratovi i različiti slojevi društvenog života ostavili dubok trag na identitet vjerske svijesti, onda s pravom konstatujemo da je dekadencija moralnog življa započela još pojavom komunizma, kada se ideja monoteizma o transcendentnoj Božijoj Biti potiskivala iz života vjernika. No, potpuna kriza moralne svijesti i ekspanzija nemorala javlja se pojavom postmodernizma i demokratskim sistemom prava na izbor orijentacije, bilo političke, religijske, nacionalne, pa i u posljednje vrijeme, nagonske.

Uzroci ekspanzije nemorala i implementacije razvrata su višestruki, ali mi ćemo se zadovoljiti prezentacijom i kratkom elaboracijom onih krucijalnih među njima:

Rasprostranjenost nihilizma i politeizma

Sve su učestalije religijske grupacije koje postepeno, ali razorno šire nihilističke ideje nepostojanosti bilo kakve iracionalne svijesti ili nevjerovanjem u nešto što je imaginarno ljudskom razumu. No, skoro istim tempom se javljaju novi religijski politeistički pokreti koji u svojim ritualima stvaraju razvrat i nemoral. Nisu isključene ni pojedine monoteističke vjerske orijentacije koje pribjegavaju politeističkoj praktičnoj realizaciji. Zato nas Kur'an upozorava: **"Ima ljudi koji govore: - Vjerujemo u Allaha i u onaj svijet! - a oni nisu vjernici."** (Al-Baqara, 8.)

Utjecaji medija

Pogodna situacija eksploatacije nemorala jesu mediji, bilo printani ili elektronski, koji sve više koriste ovo doba zbrkanih informacija i informatičke, odnosno elektronske revolucije. Česti su originalni, pretplaćeni, kanali gdje se javljaju učestale nemoralne radnje: bluda, ubistava, prostitucije, narkomanije,... ali se o njima svjesno taji i vrlo često malo govori. Interesantna opaska se pojavljuje i kod naših lokalnih medija, koji u posljednje vrijeme u dnevnim terminima vrlo često emituju nemoralne sadržaje sa uobičajenim znakom 12+ i porukom RODITELJSKA PAŽNJA! Dr. Jozef Marfi (Joseph Murphy) u svome kapitalnom djelu *Moć vaše podsvijesti* analizira svijest podsvijesti, koja otkriva podsvjesno umreženje svijesti sa utjecajem podsvijesti, pa se tako eksploatacija nemorala u podsvjesnoj komori podsvjesno pretvara u svijest o nemoralu i moralnoj krizi. Da bi ilustracija bila jasnija, spomenut ću sličan primjer manipulacije svijesti putem podsvijesti koju su razvili sofisti iz antičke Grčke, čija ideja se temeljila na miješanju i poistovjetnosti istine sa neistinom i na taj način su u podsvijesti ljudi razvili društvenu zbrku svijesti da se nije više znalo šta je istina, a šta je laž.

Zakonska legalizacija nemorala

Najkritičnija faza moralne krize utemeljena je na aktima propisanim Zakonom o legalizaciji nemorala i nemoralnih radnji. Tako postoje države koje legalizuju javno konzumiranje droge i narkomanije, istina, na određenim mjestima. Prostitucija je propisana kao trgovina kojom kupac ima potpuno pravo na kupovinu. I ilustracije radi želim spomenuti i najogavniji produkt nemorala od strane zakonske legalizacije koji se odnosi na sklapanje tzv. drugog braka, odnosno braka istospolnih osoba. Svjedokom sam bio svakodnevnog pogleda na balkon preko puta gdje je

živio "mladi bračni par" homoseksualaca čija misija nije zadovoljena "bračnom vezom", nego su i usvojili sedamnaestero, žalosno, ali istinito, muške djece.

Uzroci padova moralnog života i ekspanzije moralne krize jesu mnogobrojni, i vrlo često se nižu jedni za drugima, ali su usponi moralnog života i ekspanzija morala mogući u slučaju prihvatanja emaneta koji nam je povjeren. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nam povjerava u emanet posljednje riječi sa Arefata: "Ostavljam vam dvije stvari, sigurno nećete zalutati ako ih se budete pridržavali: Allahovu Knjigu i sunnet vjerovjesnika." (Ahmed, Enes ibn Malik) Allahova Knjiga je Kur'an, koja je jasan moralni put, i čiji koncizan govor razlučuje dobro od lošeg i moralno od nemoralnog, sa imperativnim naglaskom obaveze činjenja dobrih djela i prakticiranja morala, i kategoričnom zabranom slijeđenja i vršenja zla i nemoralnih radnji. A sunnet vjerovjesnikov obuhvata život posljednjeg poslanika Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, čiji život je bio najmoralniji, a njegov moral je bio Kur'an zbog čega mu se pripisuju i kur'anski epiteti: *najbolji uzor, milost svim svjetovima* i čovjek na *najvišem stepenu morala*.

Stoga, draga braćo, konstatujem da je spomenuta kriza duhovna bolest, ali ...*Allah je za svaku bolest dao lijek...*, kako nam sugeriše Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, "...pa se zato liječite! Ali se nemojte liječiti haramom!" Lijek za duhovnu bolest je duhovna terapija, a najbolja duhovna terapija za groznicu nemorala jeste moral.

Molim Allaha da nas zaštiti od nemorala i krize morala i da nam podari moralan život! Amin!

Recenzija - Suljo ef. Cikotić

Naslov, odnosno tema hutbe skreće pažnju, a to je ono što svaki hatib, vaiz želi postići. U kontekstu odgajanja džemata je veoma bitno skrenuti pažnju na određene anomalije i devijacije i, naravno, još bitnije od toga ponuditi rješenja i izlaze iz tih situacija, što je svakako kur'anski stil: "Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; to im je bolje, jer Allah, uisitinu, zna ono što oni rade." (En-Nur: 30) U tom slučaju nije u pitanju samo dobra dijagnoza već je bitno postizanje cilja i davanje pacijentu kvalitetnog lijeka kao što stoji u riječima Milostivog iz sure Saba: Reci : "Došla je istina, a laži je nestalo!" Tamo gdje su prisutne moralne vrijednosti nemoral nestaje!

Zadana tema obiluje bezbrojnim primjerima Resul-i Ekrema s.a.w.s. koji za samog sebe kaže da je odgojen od strane Gospodara svoga i da je najveći razlog zbog kojeg će ljudi biti uvedeni u džennet upravo lijep AHLAK, a njegova suprotnost – NEMORAL predznak

Sudnjeg dana i razlog kažnjavanja i nestanka mnogih naroda, poput naroda Luta a.s. i jasna je poruka svima onima koji pođu tim putem da će na isti način okončati.

Na drugoj strani srž poslanstva i ljepota upute sadržana je u Poslanikovim riječima: "Innema buistu li utemmime mekarime-lahlaki." Uostalom, koliko izvršavamo svoju obavezu da dokažemo svoj iman uklanjanjem i nuđenjem alternative za ono što ne valja svojom rukom, svojim jezikom ili prezirom svoga srca?

Ukoliko ne ponudimo bolje i ljepše rješenje eventualna praznina može biti popunjena nečim još pogubnijim i opasnijim!

Ono što hutbu čini uspješnom tj. "pravom" jesu jasne, razumljive poruke koje se mogu zapamtiti i prenijeti te se o tome treba više voditi računa. Dova na kraju hutbe je korisna i na taj način jaka veza između hatiba i džemata te je kao izravno obraćanje Milostivom na našem jeziku uvijek poželjna i djelotvorna.

Recenzija - Salem ef. Dedović

Hutba je svojom obrednom pozicijom, mjestom i vremenom ograničena kategorija, pa se strogo mora voditi računa o tom dragocjenom i blagodarnom trenutku u kojem je hatibu na raspolaganju velika prilika, koju treba značajki, s mjerom i mudro iskoristiti. Tema hutbe koju je hatib izabrao za izlaganje obuhvata vrlo širok teoretski okvir, koji ukoliko se ne smjesti u konkretni kontekst o kojem se želi direktno govoriti, neće polučiti željeni rezultat i animirati slušaoce.

Upravo je ova hutba primjer tog preširokog zahvata koji je pokušao s malo teksta razraditi temu i ponuditi odgovore. Nije, međutim, po mome sudu, u tome uspio. Naslov je nepotrebno preširok i komplikovan, i dovoljno je bilo definirati ga samo kao "Krizu morala". Hatib mora u svome jeziku biti precizan i konkretan, misli i ideje koje razlaže trebaju biti u jednome vezu i nizu, nadovezane jedna na drugu, u sređenome misaonome postupku. Ova hutba je primjer te nepovezanosti, jer se ne mogu u konkretan logički misaoni red dovesti balkanski ratovi, različiti slojevi društvenog života, dekadencija moralnog života i pojava komunizma!?

Hatib iznosi neprecizan i brzoplet zaključak da se kriza nemorala javlja u postmoderni kao posljedica demokratskih procesa ostvari-

vanja prava na slobodan izbor i opredjeljenje!? Hatib ne smije ostavljati slušaoce u nedoumici i nuditi im obrazlaganje koje ostavlja utisak o kontradiktornosti između učenja Islama i univerzalnih načela o slobodama, ljudskim pravima i jednakopravnosti ljudi pred zakonom. Jezik hatibov je daleko od toga da je prilagođen auditorijumu hutbe i džemata, odabir rječnika ponekad je bliži akademskoj raspravi i suhom tekstu knjige, pa ne osjećamo bilo hutbe, žive riječi koja treba dotaknuti osjećaje, pokrenuti misao, pokrenuti na praktično djelovanje.

Hatib je nedorečen i u svom pokušaju da u praktičnoj strani života predoči džematlijanima primjer krize morala navodeći svoje životno osvjedočenje gledanja istospolnog bračnog para koji je usvojio sedamnaestoro muške djece!? Nedorečeno! Nema pripreme, uvoda, konteksta, mjesta, vremena, prostora! Hutba je nepotrebno opterećena citatima, riječima i terminologijom koja nije izvorno bosanskog jezika, što je opet problem odnosa prema vlastitom jeziku i njegovoj važnosti za našu kulturu. Hatib može i treba koristiti citate, izvore i literaturu za izradu hutbe, ali mora biti autorski oprezan, dosljedan i kritičan u tome, jer jedno je koristiti izvore, a sasvim je druga pozicija nekritički i neoprezno ih uvrstiti u temu hutbe, kao što je to slučaj ovdje.

Summary

الموجز

SECTION "MUALLIM'S HUTBA (SERMON)"

باب "خطبة المعلم"

The New Muallim publishes *hutbas* (sermons) of active imams and *hatibs* (imams delivering the *hutba*). There are reviews along with the *hutbas*, so that together they make a whole. The reviews are written by those who listen to *hutbas*. The reviews are not intended to be valorizing; rather, they aim to improve upon the *hutba*, analyzing it as a public statement by an imam and critically evaluating the statement. The reviewers react at those aspects which they consider important for a *hutba* (its length, quality, message, presentation, literacy level, formulation, etc.).

تنشر مجلة «المعلم الجديد» خطب الجمعة لبعض الخطباء والأئمة، ويضم الباب - إلى جانب الخطبة - مراجعات تشكل مع الخطبة وحدة متكاملة. يكتب المراجعون أشخاص استمعوا للخطبة، وليس الهدف الأول منها تقديم تقويم للخطبة، إنما الهدف هو تحسين الخطبة من حيث كونها ممارسة علنية يقوم بها الإمام، وتقديم لحة نقدية عن تلك الممارسة، يناقش المراجعون الجوانب التي يرونها مهمة في الخطبة (طول الخطبة، رسالتها، أسلوب إلقائها، ترتيبها وبلغتها، الخ).